

Brexit: una amenaça o una oportunitat?

per Martí Arranz ([@MAF CAT](#))

Desconec què passava pel cap als pares fundadors de la UE el 1985, quan varen escollir la 9ª simfonia de Beethoven com a himne de la nova Unió, que aixecava el cap després de la Creació de la Comunitat de l'Acer i el Carbó i a poc a poc anava consolidant-se i prenent la forma d'una unió econòmica i, posteriorment, política. Segons els dirigents del moment, la lletra de la simfonia, escrita per Friedrich Schiller i que empra paraules com "germans", "amic", "grup", "Elisi" i, evidentment, "alegria", descrivia a la perfecció els valors de la Unió. La realitat, però, ens indica que tot plegat ha acabat per ser una distorsió de la ficció que ens oferia Schiller.

A dia d'avui, a Europa patim una gran crisi, i no només econòmica, també política, social, demogràfica, i fins i tot en termes esportius (com els escàndols de la UEFA o, també, com a curiositat, pel que fa al terreny estrictament esportiu, el nou domini de l'hemisferi sud al mundial d'Anglaterra de rugbi). Tot sembla apuntar que el domini global europeu, que es va esfumar el 1919 després de la Primera Guerra Mundial, difícilment ressorgirà. La decisió del Regne Unit de sortir de la Unió Europea és només un exemple de com el bloc occidental decau en favor de les potències de l'est asiàtic i de l'Orient Mitjà.

La victòria del Brexit per un ajustat 51.9%, evidencia que la feina no es pot deixar per a l'últim moment. Cal recordar els discursos de Nigel Farage al Parlament Europeu, que despertava simpaties (també la meva) amb una retòrica senzilla, fàcil d'entendre i concisa, i descrivia una administració a nivell europeu corrupta i opaca i una economia rescatada pel BCE. La principal raó per la qual Farage despertava la meva simpatia es devia al fet que ningú esperava que un partit que

el 2015 només va aconseguir un diputat al Parlament de Westminster pogués acabar assolint el seu únic objectiu, i per tant no el podíem considerar un perill real.

Si haguéssim d'escollir una raó per què el Regne Unit ha estat tant de temps dins de la comunitat europea, molts es podrien conformar amb la resposta que Sir Humphrey, un dels principals personatges de la popular sèrie de la BBC anomenada "Sí, Ministre", donava al Primer Ministre quan aquest li preguntava per una acció antieuropeista de la comissió d'affers estrangers: l'objectiu de la política del Regne Unit és la mateixa que teníem fa cinc-cents anys, crear una Europa desunida, i com que des de fora no podíem fer-ho, vam haver-hi d'entrar. La veritat és que no sabrem mai per què el Regne Unit va estar amb nosaltres tant de temps, ja que el seu únic objectiu era tenir un mercat comú de lliure circulació de mercaderies, i no pas unes institucions comunitàries que restessin sobirania al seu Parlament. Però és difícil d'imaginar una integració econòmica sense una harmonització de lleis, cosa que comporta, inevitablement, una integració política. No cometem l'error de fer un balanç negatiu de la participació del Regne Unit en les institucions europees, fou gràcies a aquest país que ens vàrem adonar que el pressupost europeu en agricultura a la dècada dels 90 era excessiu, i que encara ho és; ens varen donar una visió racional sobre els perills d'un excés d'intervencionisme, i aquest passat 23 de juny, amb la seva decisió d'abandonar la UE, ens han fet recordar quin era l'autèntic esperit de la UE.

Us puc ben assegurar que les conseqüències econòmiques seran nul·les a llarg termini, ja que les pressions dels lobbies i dels ciutadans forçaran que al final de les negociacions de la sortida del Regne Unit de la UE el règim econòmic i comercial quedi exactament igual que ara. Només una negociació que tingui com a objectiu purgar al dissident podria posar en perill l'estabilitat. Són les conseqüències polítiques que ens haurien de fer patir: la UE perd la seva segona economia, el país amb una major despesa militar, i acosta al poder moviments nacionalistes i fins i tot populistes, com el Front Nacional a França. En conclusió, si el personatge de ficció Sir Humphrey hagués participat en el govern de Cameron, no hauria pogut fer una jugada millor.

Com he dit, el problema a què ens enfrontem és polític, no econòmic, malgrat la reacció exagerada dels mercats l'endemà del referèndum, quan tots els bancs sense excepció varen perdre un valor d'entre el 10 i el 20% en les principals borses europees. La relació econòmica entre el Regne Unit i la Unió esdevindrà més estable a llarg termini que no pot semblar avui. Així doncs, la UE igual que Napoleó el 1804 i Hitler el 1941, ha perdut la batalla de Gran Bretanya, com diu la popular cançó "Rule Britannia": *rule Britannia, Britannia rules the waves, Britons never never never shall be slaves*; els Britànics prefereixen salpar i moure's en un món global sols, i entenen la UE com un impediment per assolir les seves aspiracions. Només el futur ens dirà si han pres una decisió errònia o no. Però una derrota no vol dir en cap cas que la guerra per la supervivència de la UE s'hagi acabat.

Pel que fa a la resta del panorama europeu, el següent conflicte probablement serà Polònia, on el partit Prawo i Sprawiedliwość (Llei i Justícia) es va imposar a les eleccions d'octubre de 2015. No va caldre gaire temps perquè sonessin totes les alarmes: en poques setmanes va quedar palès el tarannà d'aquest partit, que es va iniciar intentant limitar el dret de premsa, va ocupar els serveis d'intel·ligència (va purgar-ne els seus màxims dirigents) i en aquest moment està en una lluita legislativa per acabar amb la independència política del tribunal constitucional del país. Els temors

d'una Polònia que recuperi l'esperit de l'era soviètica foren confirmats quan fa uns dies el ministre d'economia polonès, Mateusz Morawiecki, s'acomiadava del neoliberalisme i, per tant de l'economia de lliure mercat que ha fet prosperar Polònia durant les dues últimes dècades (un creixement anual de mitjana del 2.8% del PIB entre 1995 i 2016). Després d'unes declaracions de Witold Waszczykowski, el ministre d'exterior de Polònia, que deia que si el Regne Unit sortia de la UE, Polònia estaria dominada per la Unió, tot semblava indicar que Polònia celebraria un referèndum sobre una possible sortida de la UE, però després del Brexit, les amenaces finalment han acabat reduïdes a una demanda de revisió de la relació entre els estats i les institucions europees.

El segon conflicte no serà tangible fins el 2017, a les eleccions presidencials de França que es celebraran el proper any. França, com és sabut, és avui un país estancat econòmicament, en estat d'emergència després dels atemptats de París al novembre de 2015, i travessa un període de vagues i manifestacions violentes que tenen com a objectiu aturar la reforma laboral aprovada pel govern de Manuel Valls. Disturbis, immigració, estancament econòmic i terrorisme és una bona combinació per a un partit d'extrema dreta com el Front Nacional de Marine Le Pen, l'ascens del qual no sembla tenir aturador. El Front Nacional s'erigeix com al nou salvador de França, i declara que el lliure comerç dins l'espai Schengen i de la Unió Europea és perjudicial per al segon país industrialitzat de la zona euro, amb taxes de productivitat bastant millors que les del Regne Unit. Però tots sabem que aquells que prometen grans il·lusions poden acabar induint als pitjors malsons.

El 2017 també ens trobarem amb unes eleccions a Holanda, on totes les enquestes presents donen com a guanyador el Partij voor de Vrijheid (Partit per a la Llibertat), que ja fa unes setmanes amenaçava amb un referèndum sobre la sortida de la UE si el *leave* obtenia una victòria al Regne Unit.

Aquest cop hem tingut sort. Una sortida del Regne Unit pot generar pànic o incertesa, però no acabarà amb la Unió. L'efecte podria ser molt diferent si el proper país que ens deixés fos un de la zona euro; no només seria un suïcidi per l'economia del país en qüestió, que reconeixeria la seva incapacitat de competir amb el món exterior sense l'ajuda d'una moneda exageradament devaluada, sinó que, a més, generaria el pànic en els mercats de divises internacionals, que reaccionarien amb una venda massiva d'euros, la caiguda de valor de l'euro aniria acompanyada d'una caiguda de les borses arreu del món, i totes aquelles empreses que tinguessin actius valorats en euros als seus llibres acabarien amb pèrdues multimilionàries, que afectarien tant al sector públic com al privat. El col·lapse de l'euro podria traduir-se en una nova gran depressió més profunda que la que vam viure el 2007, pot ser suficientment profunda per acabar amb el sistema tal com el coneixem, i només una ràpida actuació coordinada dels principals bancs centrals del món podria calmar els mercats, si compressin tots aquells euros que els mercats possessin en venda.

Però en els moments de pressió és quan es troben els grans remeis, la virtut no està en acoquinar-se davant les dificultats sinó en saber trobar una oportunitat en els reptes que ens presenten. És impensable imaginar que la UE d'avui, tal com ara la concebem, pugui sobreviure els propers anys sense adaptar-se a la nova situació. Potser una de les principals raons de la desafecció per la UE és

que avui dia anar a Brussel·les, Berlín, o Viena encara és considerat com anar a l'estranger, tenim unes institucions europees que no acabem de considerar-les com a nostres. Això ha de canviar, cal que les institucions europees s'obrin als mitjans públics, que siguem conscients de la gestió que s'hi duu a terme, volem poder ser capaços de veure els plens del Parlament Europeu com podem veure els del Parlament de Catalunya pel canal 3/24, volem conèixer els diputats dels altres estats membres, i, fins i tot, poder arribar a votar-los en unes eleccions europees. En conclusió, volem que el Parlament Europeu esdevingui el nostre parlament.

Cal recuperar el concepte d'espai de lliure moviment de persones i mercaderies, on l'individu pugui prosperar amb independència de l'estrat social, i lluitar contra la visió d'Europa com un ens supranacional els tentacles del qual poden prendre el control de tot allò que toquen. Cal abandonar l'intervencionisme, propagat des de les altes esferes, que només pot comportar més divisió i més fronteres, i més nacionalisme. Hem de lluitar per a una major integració i cooperació de les forces de seguretat dels estats membres, capaces de fer front a l'amenaça global del terrorisme, i tractar amb els deliris imperialistes de la Rússia de Vladimir Putin i l'emergència d'una nova coalició militar musulmana liderada per l'Aràbia Saudita. En conclusió, unes forces de seguretat capaces de fer-se respectar en un món dominat cada cop més pels grans blocs geogràfics i econòmics.

Quan diem sí a Europa, diem sí a la globalització, sí al món i sí a l'individu.

Imatge de portada: Taringa.net

MARTI ARRANZ FÍGULS

Barcelona, 1994. Finalitzant Economia a la UB, sóc becari a Aon. He estat dos estius a l'Aràbia Saudita. M'agrada el rugbi. Sóc liberal i llegeixo habitualment el *Financial Times*, *The Wall Street Journal* i *The Economist*.